

Бүрэлт-Монгол

ҮНЭН

№ 257 (4377)
1943 оной
ДЕКАБРИН
21
вторник
Сэн 20 мүнэгэн

КП(б)-гэй Областной Комитетдэй,
МАССР-эй Верховно Советдэй ба
КП(б)-гэй Улан-Удын ГК-гэй орган

Мүнөөдэрэй номерто:
ВКП(б)-гэй Обкомой XV пленум
(1-дэх июурта).
М. Алексеев.—Сталинска вактада
(2-дохи июурта).
Я. Виктор.—Гитлеровскэ то-
луушса коалициин бутаран уналга
(2-дохи июурта).
Ц. Гурьев.—Ажалай дэбжэлтээр
утгабэ (2-дохи июурта).
Б. Цоктоя.—Модшодой стаха-
новска эжал (2-дохи июурта).
Английска авиациин довтолгонууд
(2-дохи июурта).

Немецко-фашистска бузар булай золигууд- та советскэ арадай шэрүүн жатуу, үнэн сэхэ приговор гараба. Үхэдэл нохосудые үлгэн ала- ха гэхэн сүүдэй шидхэбэриие манай республ- кын бүхы ажалшад айхабтар ехэ сэдхэлээ ханангяар утаба.

Нохойнуудта нохойн үхэл!

ЫСТАВКЭДЭ ЭРХИМ БЭЛЭДХЭЛ ХАНГАХА

Аймагуудай хүдөө-ажалхын выставкэнуу-
д удхашанар гүэш юрэл тэрэниин но-
рхон хараха ябадалда бөш. Энэнай
шухала зорилгон хадаа түрүү
мүүдэй туйлаһан амжалтата хүдэл-
эринүүдэй дүн ба дүй дүршэлүүдье
гэн олонтгэ колхознигуудта халаң аб-
улжа, тэдэнэй хүдэлмэрийдэ али боло
ор туйлаха ябадалда байна. Энэнай хү-
дөө-ажалхын бүхы халбаринуудай үргэлжэ-
эр эрхим найнаар хүдэлмэрилдэ болохо
бадалые хангахта зэргэтэй болоно.

Энэ республ-кын харюусалгатай хэрэгтэй
шай республикын колхозууд муу бэсээр
мэдхэжэ захалаа. Мүнөө выставкэдэ
ябадалда хүнүүд ба экспонатнуудые шэлэн
олго хаахаанай хэгдэжэ байна. Яахан
иднайайгай «Заветы Ильича» колхозой
равлени хониной амжалта 12 жэлэй турша
ло талаларгагуй хүдэлмэрилэн эрхим
ришон нүхэр Думла Данзановна Херсо-
вагайгаа хүдэлмэрин дүн гаргажа
яба. Нүхэр Херсонова хүдэлмэрилэн 12
жэлдээ турша соо аллар солон хэрэг-
ээр бөө шэргэжэ байба. Энэ үе соо-
ло колхоздоо аяр 3.469 толгой атар
арган хони ямаа түржүүлжэ үгөө. Тий-
дэ энэ тоо соонь гүрэндэ тушаагдаһан
колхоз доторй хэргэгдэ гаргалдан
ахан хони ямаа ороногүй. Сэлэнгын
Имагай Тамчын оомоной Молотовой нэ-
ржэтэ колхоз өөрингөө эрхим халбаран
нүхэр Лубсанова выставкэдэ хабадалса-
на түрүүлэн кандидат болгон дэбжүүлэ.
Нүхэр Лубсанова гэгшэ өөртөө даалгажа
12 үгэһэнээ 12 алуур энхэ түгэл
ямаа, тэдэнэй нэгшэ хөршөгчөөр
али болгохоно гална, үгээн бүрхөө 1.168
стр һу наһан байна.

Хуралтын сезон дотор 545 га тарья
уряада зуураа 441 килограмм үгээгэ
гочи алмаһан Селендуска МТС-ой сууга
майнер нүхэр Михаил Иванович Кова-
льскин кандидатта аймывставкэной
үгэлдэ табидаба. Выставкэдэ Хорин
Имагай «III Интернационал» колхозой
шайлаһын бүхы фермнүүд — МТФ,
КТФ, КТФ ба СТФ хабадалсахаар бй-
а. Ушрын эв фермнүүд малжалы
ло толгой олошуруулаха гүрэнэй түсэбье
мүүдэн дүррэнэ байна.

Тэршэлэн тарья талха ба овшн хар-
шадхын үндэр байн ургаса туйлаһан та-
рия ажалай бригада ба звенууд болон
ндэр ургасан мастернууд выставкэдэ
зоороо хабадалсаха юм. Энээн д'эршээ
поболон гаргад байхада манай респуб-
ликын колхозууд хүн зоней хаража нур-
гал дүршэл абамаар хүсэд хүгжэлтэтэй
Ийна.

Зорилгонтай хадаа хүдөө-ажалхые улам
саашадан, хүгжөөхэ хэрэгтэ сэрэгэй ба
ажалхын үлгээгэ ехэ удхашанартай вы-
ставкэдэ эрхим бэлдхэл хангахта, хүдөө-
ажалхын түрүү хүнүүдэй баялг дүй дүр-
шэлнь Иайса харуулаха, тэрэниинь оло-
нтгын шадбары болгохо ябадалда байна.

Энэ хэрэгэй нима ехэ удхашанартай
байбаһые Иайн өнөөдэ бэлдхэл хаа-
вангагүй жэгдэ найнаар хэгдэнгүй. Ийна
ушар хадаа зарим районууд ба колхозууд
тай хүтэлбэрилжэдэй зүтгөө аниэниин
сэхэнхидэ тоологуй дэргэһэнэ блонно.
Выставкэдэ бэлдхэл иланган Кабанский,
Гарбагайтай, Иволгин ба бусад зарим
аймагуудаар хангалтагүй ябана. Бичирэн
аймывставкэной член, АЗО-е даалга нүхэр
Маслов болбол выставкэдэ бэлдхэхэ та-
лар колхозуудайнга юмшые хөгжэ бай-
хыин мэдэнсүй. Үнэндэ хадаа ямар
нэгэн олоон хүн беш, харин нүхэр Мас-
лов энэ хэрэгээр Ионирхожо, өөрөө сэхэ
хүтэлбэрилжэ уялгагтай байга. Кабанский
аймывставкэной үзэгжэлэ оройдоо 9 түрүү
хүнүүдэй кандидатта оронохой. Эдэ бүхы
болбол болохоо байһан выставкэдэ хан-
галтагүйгөөр бэлдхэжэ байһынь нюуса
далдагуйгөөр элхилэнэ.

МАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй
Обком болбол 1944 оной январин 5-наа
15 хүртэр гурба дүрбэн үдэрэй туршин
болзортойгоор хүдөө-ажалхын выставкэ
үтэргэхэ аймакполкомунд ба ВКП(б)-
гэй айкомнуудые уялгалһан байна. Тэдэ
яварин 5 хадын саана бөш, хамар до-
роннай ороно. Иймэээ энэндэ эрчим
бэлдхэл хангалта гэгшэ зайлашагүй шу-
дала.

Болохоо байһан выставкэе хүгжэлтэ ба
амжалтануудай али тодоор харуулаһан
колхозно тарьяшадай еһотой найдэр
болгожо, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлэ-
Иайса андалдаха хэрэгтэн үргэн далайса-
на аргаболожо олгогго-аймаг бүхэней
артидан, советскэ эмхи зургаанууд ба
выставкэмуудай ариун уялга мүн.

Советскэ Информбюроноо Декабриин 18-ай оперативна мэдээнхээ

Декабриин 18-ай туршада КИРОВГРАДСКА зүгтэ манай сэрэгүүд довтолгоо
байдаануудые хөгжэ, дайсанке түгжэ тулгуурин хэдэн пунктинуудха хобо сохин
гаргаба. Дайсан болбол манай частнуудые контраатаквалха гэжэ нэгтэ бэшэ нэгэ-
бэһые һаа, ехэ гээлтэтэйгээр гэдэргээ сохигдоһон байгаа.
Фронтын бусад участогууд дээрэ тагнуул ба артиллерийско-миниметно
буудалдаан болоо.

Декабриин 17-ой туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтууд дээрэ 33 немецкэ
танк гэмтэһэн ба үгы хэһэн байна. Агаарта болоһон байдаануудта ба зөнтгэ
артиллерийн буудалгаар дайсанай 66 самолет унагаагдаа.

Декабриин 19-ай оперативна мэдээн

Яахан нэгэдэхи ПРИБАЛТИЙСКА фронтын сэрэгүүд армиян генерал БАГРА-
МЯНАЙ командалда дор ябаха Невельһээ уруур байгаа немецко-фашистска сэр-
гүүдтэ эсрэгү довтолгодо ороһон ба фронтын ута уруу 80 шахуу километрын
ба гүнзэгтгөөрөө 30 шахуу километрын газарта дайсанай ехээр бүхжүүлгэмэл
хамгаалһан полосае сүмэ сохилһон байна.

Тус байдаануудта генерал-лейтенант ГАЛИЦКИН, генерал-лейтенант ШВЕ-
ЦОВОЙ сэрэгүд, генерал-лейтенант ОСЛИКОВСКИИ морито сэрэгүүд, танкова
сэрэгүүдэй генерал-лейтенант БУТКОВАИ, танкова сэрэгүүдэй генерал-майор
САХНОГОЙ танкистнууд ба авиацин генерал-лейтенант ПАВИНИНА летчицауд
шалгарна гарба.

Табан үдэр соо болоһон хатуу шанта байдаануудта манай сэрэгүүд 500 гаран
һуурин газарнуудые ба тэдэнэй дунда Витебскэ областини ЕЗЕРИШЕ гэгэж районо
пентые, СЕЛИШЕ, ВЫРОВА, ШАКУРОВО, КАРЕВЫ, ОБОЛЕ, ТЕЛШОВО,
ОСИПОВКА, ХАЛАМЕРЬЕ, ЛУТНЯ, МЕХОВОЕ, ЗЕЗОЛИНО, БЕСЕНАТА,
ХВОШНО, БЕРЕЗНО, БУНАТИНО, ДУБ РОВА, ВЫШЕДКИ, МЕДВЕДИ, МАХА-
ЛОВО гэгэж һуурин газарнуудые ба ЕЗЕРИШЕ, ГРИБАЧИ, ВЫЧИХА гэгэж түмэр-
залтай станицуудые сүлөөлэ.

Байдаануудай үедэ немецүүдэй 87-дохи, 129-дэх ба 211-дэх ияган сэрэгтэй
дивизионуд, 20-дохи танкова дивизи ба харуулай хэдэн частнууд БУТА СОХИГ-
ЛО. 60 танк, 164 ехэ буу, 123 минимет, 588 пулемет, 760 автомашина ба 16 склад
УГЫ ХЭГДЭЭ. Дайсан болбол байдаанай газар дээрэ 20.000 шахуу солдат ба
офицерэ алуулжа орхио.

Манай сэрэгүүд дор заагдаһан трофей БУЛАН АБАБА гэгэж: 194 ехэ буу,
75 минимет, 735 пулемет, 5.000 гаран винтовка ба автомат, 37 танк, 110 автомашина,
һомо хэрэгсэлүүдтэй, буу зэбсэгтэй, хувьсана хунартай ба эдөө хоолой 24 склад,
ашаануудтай ба сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэлтэй 200 повозка болоно. 2.000 гаран немецкэ
солдат ба офицер плендэ абтаа.

Фронтын бусад участогууд дээрэ тагнуул ба артиллерийско-миниметно
буудалдаан болоо.
Декабриин 18-ай туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтууд дээрэ 19 немецкэ
танк гэмтэһэн ба үгы хэһэн байна. Агаарта болоһон байдаануудта ба зөнтгэ
артиллерийн буудалгаар дайсанай 15 самолет унагаагдаа.

Баренцова далай соо дайсанай 7.000
тононо уна түрхэ хэмжээтэй транспорт
шэнгээгдэбэ.

Житомирско областыдо ябуулга хөгжэ
байһан хэдэн партизанска отрядууд нэгэ
үдэрэй туршада 5 немецкэ сэрэгтэй шело-
ниин мнөөдэ оруулан унагажа, хүүргэ
тээһэн ба түмэр замые хоер километр
газарта һандаргаһан байгаа. Тус шело-
нуудай унахада 400 гаран немецкэ солдат
ба офицер алагдаба. Түмэрзамай тус
участок дээрэ поездиудай яаблта 60
часай туршада зогсоодоо. Немецүүдэй
томо карательна отрядтай байлдажа пар-
тизаниуд 200 шахуу гитлеровецүүдые хо-
дожа, 11 пулемет, 120 автомат ба винтов-
ка, олон һомо хэрэгсэл ба сэрэгтэй зөөри-
тэй ашаа тээбэри буулан абаба.

Черкасы городской орондоо 72-дохи
немецкэ яган сэрэгтэй дивизиин ехээн бү-
лгэ солдат ба офицерүүд плендэ абтаа. «Ба
полевой госпиталдо хүдэлмэрилжэ байга
һэм. Үдэр бүри манда дивизиин подраз-
деленинүүдтэ, мүн тэршэлэн СС-эй
частинуудһаа шархатаһан солдадууд та-
наларгагуй өргөшн һэн. Шархатаһалай
угаа олоор эрхэн дээршээ билдэр
тэдэнэһе бүгдэһе мнөөдэ аргалха ша-
дагуй байгаа һэмдэ», — гэжэ санитарта
ротылоо плендэ абтаһан врач Гейнц Рей-
ман гэгшэ хөөрэнэ.

«Мини батальоной» оролсоһон үдэртэ
айхабтар шанта байлаан болоһон байгаа.
Үдэршэлэн бөгтэ би 50—60 солдаттай үлөө
һон Хоер хонод байхада батальонай
нэмэлт болгон 120 хүнүүдые абтад, хам-
гаалһын шэнэ рубжэ эзлэжэ
бэлэй. Полкнай командир
ялашы энэ рубжэе алдангуй баржа
һүүлшнгээ солдат хүртэр тулал-
дала хэрэгтэй гэжэ намда захирба һэн.
Орохууд билдэрэһе хэлэһин аргасуй ша-
гаар минимедуудаар буудлаа һэн. Позинца
хамгаалжа шадаагүйдн. Амиды үлгэн 6
солдатта ба плендэ ороо һэм», — гэжэ
72-дохи немецкэ яган сэрэгтэй дивизиин
нэгэ батальонхой Улаан Армиин талада

ВКП(б)-гэй Обкомой XV пленум

Информационно мэдээсэл

Энэ оной декабриин 18—19 үдэрүүдтэ
ВКП(б)-гэй Обкомой XV-дахн пленум
болоо.
Тус пленум болбол нима асуудалнуудые
зүблэн хэлсэбэ габэл:
1. Колхозуудые саашадан эмхидхэлэй-
ажалхын талаар бүхжүүлэхэ хэмжээ-ябуул-
ганууд тухай.
2. Комсомольско организациинуудта пар-
тияна хүтэлбэриин найжаруулаха тухай.
3. Эмхидхэлэй асуудал.
Пленум дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой сек-

ретарьнууд элхэлэлүүдые кэбэ габэл;
нэгэдэхи асуудалаар нүхэр А. В. Кудря-
цев ба хөрдөхөөр нүхэр А. У. Хахалов.
Энэ асуудалнууд тушаага пленум бол-
бол дэлгэрэнги шидхэбэри гаргаба.
МАССР-һээ газаршаа хүдэлмэрийдэ
гарантайһан дашарамдуулан пленум бол-
бол нүхэр П. С. Леликовые ВКП(б)-гэй
Обкомой бюорог членэй уялгаһаа сүлөөл-
һэд ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюорог
члендэ ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой
секретарь нүхэр М. З. Брауле гэгшые
баталба.

СҮҮДЭЙ ПРОЦЕСС

Харьков ба Харьковска областине саг зуура эзэмдэхэ үедөө немецко-фашистска булимтарагшадай хэһэн зэрлиг муухай аашанууд тухай

Декабриин 15-ай сүүдэй заседани

Гэмэлтын шидхэбэриин немецкэ хэлэ
дээрэ оршуулагданай һүүлээр гэмнэг-
дэгшэһе мүшкэн асуулта эхилбэ. Сүүд-
лэгдэһэд бүгэдөөр—Рейла Рейндар,
Лангхель Вильгельм, Рич Ганс ба Бу-
ланов гэгшэд тохогодоһон гэмнэлгэнүүд
тушаагаа зэмэтэйбди гэжэ өһөдлөнгөө эи-
мэ сүм мэдэбэ.

Сүүдлэгдэгшэ Лангхель — германска
контрразведкиин капитан эгээн түрүүлэн
мүшкэлэн асуулаба. Тэрэ болбол советскэ
хүнүүдые олоорын буудан алаха яба-
далда сэхэ хабадалсаһана мэдэбэ. Про-
курор асуудалда харюусаха зуураа
Лангхель болбол гитлеровецүүд плендэ
абтаһан сэрэгтэйһиде гэмнэхэ хуурмаг
гэмнэлгэнүүдые хайһан гэжэ лагерьта зо-
хеодог. тэрэньһигээ үндэһөөр ямаршы
гэм зэмэгүй хүнүүдые буудан алагда тухай
хөөржэ үгэнэ. Плендэ абтаһан 20 сэр-
эгтэйһид тэрэдэхэ гэжэ хэбэртэйгээр
хуурмаг протокол зохоогоо һэмдэ гэжэ
Лангхель мэдүүлэ. Фашистска алуурша
болбол нэрэ оботуудын лагерьна список
соһооһо орой ламагүйгөөр дураараа ажа-
на нэрлэжэ һэн. Лангхель болбол өөһөнгөө
начальник майор Людлай гэгшэдэ протоко-
ло үгэнэ байгаа, тинхэлэнь тэрэн про-
токол соо нэрлэгдэгшэ плендэ абтаһан бү-
хы сэрэгтэйһиде буудан алаха гэжэ за-
хиралта үгэнэ юм. Тинимэ болохоолоороо
ямаршы гэм зэмэгүй хүнүүд алагдан
байна.

Лангхельдн ба бусад немецкэ офицер-
нүүдэй тинимэ практика болбол заншал бо-
лоһотой байгаа. Сүүдлэгдэгшэ болбол үшөө
нэгэ жэрхэмшэ муухай гэмтэ ябадал тухай
убайгүйгөөр хөөрэнэ. Тэрэн юм бай-
габ гэгшэд, ямаршы зэмэгүй зургаан укр-
аинска эхэнэрүүд Лангхельдн хорто
набарта бажуулаа. Тэлэнэр хадаа өһө-
длөнгөө түрэлхиде бэдэржэ лагерьта эр-

хэн гарашан эхэнэрүүд байһан юм. Ланг-
хельд эхэнэрүүдые арестовалаа. Тэлэнэй
дунда 5 наһатай үхнбүтгэй нэгэ эхэнэр
бини байгаа. Эхэнэр партизанууд ба ла-
герьта байһан плендэ абтаһан сэрэгтэй-
хидэй хоорондо холбоо барисада тогтоо-
донь туйлажа байгаа гэхэ наһатай шал-
хууд үгэнүүдые хэлүүлэхэ гэжэ ороло-
һон байна. Тарашан эхэнэрүүдэй хубса-
һынь тайлуулаад модоор ба шомлооор
сохибо. Тэдэ хэдэ ехээр алхиданан та-
малагдаһан болбоһые советскэ эхэнэрүүд
худалаар хэлэжэ мэдэрэгүй. Лангхельд
болбол плендэ абтаһан сэрэгтэйһидэй пар-
тизаниуд холбоо барисаатай байһан табан
ушар тодоруулаб гэжэ тэндэхэ команди-
турада мэдэсэһэн байгаа. Тингээд табан
эхэнэрэ бууджа алаа һэн

Прокурор. Тэлэ эхэнэрүүд зургаан бай-
гаа хамнай, зургааданхын яашоо гэгшэб?
Тинхэлэнь Лангхельд болбол зургаала-
һын сохюулһэн дээршээ үжөө һэн, тинимэ
хадан тэриние алагдшадтай список соо
орууланһаһыне хэрэггүй байгаа гэжэ мэ-
дүүлэ. Энэ зургааданхын эгээ тэрэ үхн-
бүтгэй эхэнэр байгаа юм.

Тэрэ үхнбүтгэһын ягааа гэгшэб гэжэ
прокурор асуудалһан Лангхельд ингэжэ
харюусана:
—Тэрэ хадаа үхэнэ эхэдэ аһалдад
шангаар хашхараа һэн. Үхэнэ эхэнэрэй
хүрты байра соһоо гаргахаяа ершэн еф-
рейтортэ хашартай болоһон тэрэ үхнбүт-
гэһе бууджа алаһан байгаа.

Харатай муухай алууршанай хэлэһэн
үгэнүүдэе зал соо һуушад сэдхэлээ хүлэ-
лэжэ ба дураа гутажэ шагнаһан байна.
Углеродой окисеор советскэ хүнүүдэй
аминьне бүтээжэ алахын тулаа тусгаар
түхээрэгдэһэн «газова автомобиль» гэгдэ-
гэй бин байһан тухай мэдэхэһээ байгагүй,
тэрэн соо советскэ — хүнүүдые хайһан

мэдэхэд, СС-тэнэй рото болбол элдэбин
худал хуурмаг гэмнэлгэнүүдые зохожо
ээлжээгээр СС-тэнэр автомалуудаар
буудалдажа алагдаа һэн.
—Би болбол СС-тэнэй нэгэнэйни авто-
мобил абтад, арестовалагдаһад тэмшэ таби-
жархооб. Буудалдан алагдаһад дунда
үхнбүтгэй эхэнэр бин һэн гэжэ ханаһан.
Тэрэ хадаа үхнбүтгэе аршалха наһатай
тэриние өөрингөө бөөр халхалба. Тэдэ
тэрэн тула болоһотгуй: буугай тошо тэрэ
эхэнэрэй үхнбүтгэһыне бөө худар таг-
даа.
Саашаа сүүдлэгдэгшэ болбол Тагир-
рогто ба тэрэн шадар хүнүүдэе буудан
алаһан тухай хэлэһэн. Тэндэ 300 шахуу
хүн алагдан байгаа. Нэгтэ Тагирог
шадар нүхэр соо 50 хүн буудалдан алагдаа
һэн гэжэ Рич хэлэһэн.
—Тэндэ будамсаар нүхэн соо шунан
болоһон хүнүүдэй бөө бөөнээр эхлэжэ.
—Гэжэ Рич хэлэһэн.—Тэлэнэй дунда үшөө
үхөөдүй хүнүүд бин һэн. Тинхэлэнь би
болбол хоер рядовойһорны нүхэн соо
ороод, амиды үлгэнэ хүнүүдые халгалты
гэгжэ дурахаа һэм. Хоер хүнэй амиды
үлгэд байхадан би пистоледээрэ бууд-
жа алаһан байгааба.
Үмөрэгшэдэй асуудалуудай һүүлээр
сүүдлэгдэгшэ Ричин асуула дурба.
Харьков, декабриин 16. (ТАСС).

Декабриин 18-ай үлгөөнэй заседани
дээрэ үгэ хэлэгшэ эхилэ. Сэрэгтэй про-
курор, юстициин полковник нүхэр Н. К.
Дунаевай гэмнэлтын үгэ хэлэгшэ һүү-
лээр, сүүдэй түрүүлгэһэ, юстициин гене-
рал-майор нүхэр А. Н. Мясников үмөрөл-
гын түлөөлагшадтэ, адвокатууд нүхэд
Коммоов, Казначеев ба Белов гэгшэдтэ
үгэ үгэнэн байгаа.
Сүүдлэгдэгшэдэй һүүлшнгээ үгэнүүдые
хэлэгшэ һүүлээр сүүд зүблөө хэжээ
зайлажа олоһон байна. Ингэжэ забларла-
га сонсохогодо.
(Сүүдэй заседани тухай мэдээсэл үр-
гэлжэлэл удаадахи номерто тунхаглагдаха
юм).

Харатай муухай алууршанай хэлэһэн
үгэнүүдэе зал соо һуушад сэдхэлээ хүлэ-
лэжэ ба дураа гутажэ шагнаһан байна.
Углеродой окисеор советскэ хүнүүдэй
аминьне бүтээжэ алахын тулаа тусгаар
түхээрэгдэһэн «газова автомобиль» гэгдэ-
гэй бин байһан тухай мэдэхэһээ байгагүй,
тэрэн соо советскэ — хүнүүдые хайһан

мэдэхэд, СС-тэнэй рото болбол элдэбин
худал хуурмаг гэмнэлгэнүүдые зохожо
ээлжээгээр СС-тэнэр автомалуудаар
буудалдажа алагдаа һэн.
—Би болбол СС-тэнэй нэгэнэйни авто-
мобил абтад, арестовалагдаһад тэмшэ таби-
жархооб. Буудалдан алагдаһад дунда
үхнбүтгэй эхэнэр бин һэн гэжэ ханаһан.
Тэрэ хадаа үхнбүтгэе аршалха наһатай
тэриние өөрингөө бөөр халхалба. Тэдэ
тэрэн тула болоһотгуй: буугай тошо тэрэ
эхэнэрэй үхнбүтгэһыне бөө худар таг-
даа.
Саашаа сүүдлэгдэгшэ болбол Тагир-
рогто ба тэрэн шадар хүнүүдэе буудан
алаһан тухай хэлэһэн. Тэндэ 300 шахуу
хүн алагдан байгаа. Нэгтэ Тагирог
шадар нүхэр соо 50 хүн буудалдан алагдаа
һэн гэжэ Рич хэлэһэн.
—Тэндэ будамсаар нүхэн соо шунан
болоһон хүнүүдэй бөө бөөнээр эхлэжэ.
—Гэжэ Рич хэлэһэн.—Тэлэнэй дунда үшөө
үхөөдүй хүнүүд бин һэн. Тинхэлэнь би
болбол хоер рядовойһорны нүхэн соо
ороод, амиды үлгэнэ хүнүүдые халгалты
гэгжэ дурахаа һэм. Хоер хүнэй амиды
үлгэд байхадан би пистоледээрэ бууд-
жа алаһан байгааба.
Үмөрэгшэдэй асуудалуудай һүүлээр
сүүдлэгдэгшэ Ричин асуула дурба.
Харьков, декабриин 16. (ТАСС).

Декабриин 18-ай үлгөөнэй заседани
дээрэ үгэ хэлэгшэ эхилэ. Сэрэгтэй про-
курор, юстициин полковник нүхэр Н. К.
Дунаевай гэмнэлтын үгэ хэлэгшэ һүү-
лээр, сүүдэй түрүүлгэһэ, юстициин гене-
рал-майор нүхэр А. Н. Мясников үмөрөл-
гын түлөөлагшадтэ, адвокатууд нүхэд
Коммоов, Казначеев ба Белов гэгшэдтэ
үгэ үгэнэн байгаа.
Сүүдлэгдэгшэдэй һүүлшнгээ үгэнүүдые
хэлэгшэ һүүлээр сүүд зүблөө хэжээ
зайлажа олоһон байна. Ингэжэ забларла-
га сонсохогодо.
(Сүүдэй заседани тухай мэдээсэл үр-
гэлжэлэл удаадахи номерто тунхаглагдаха
юм).

СЭРЭГЭЙ ТРИБУНАЛАЙ ПРИГОВОР

Сэрэгтэй трибунал болбол сүүдлэгдэгшэд
буудлаа СССР-эй Верховно Советдэй
Президиумтэй 1943 оной апрелин 19-эй
Указтэй 1-дэхн бүлэг соо хараалагдаһан
гэмтэ ябадал эхэнэйһигээ түлөө ээмэтэй
байһанын хүсэд тодорбо гэжэ тоолсон
шидхэлэһиний хадаа:
Сүүдлэгдэгшэ Лангхель Вильгельм,
Рич Ганс, Рейла Рейндар ба Буланов

Декабриин 18-эй 23 час 40 минутад
түрүүлгээ юстициин генерал-майор
А. Н. Мясников болбол Харьков ба Харько-
вска областине саг зуура эзэмдэхэ үедөө
немецко-фашистска булимтарагшадай хэ-
һэн зэрлиг муухай аашанууд тухай хэрэг
тушаа IV-дэхн Украинска фронтын сэрэг-
тэй трибуналай гаргаһан приговоре со-
носхооб.

Сэрэгтэй трибунал болбол сүүдлэгдэгшэд
буудлаа СССР-эй Верховно Советдэй
Президиумтэй 1943 оной апрелин 19-эй
Указтэй 1-дэхн бүлэг соо хараалагдаһан
гэмтэ ябадал эхэнэйһигээ түлөө ээмэтэй
байһанын хүсэд тодорбо гэжэ тоолсон
шидхэлэһиний хадаа:
Сүүдлэгдэгшэ Лангхель Вильгельм,
Рич Ганс, Рейла Рейндар ба Буланов

Декабриин 18-ай үлгөөнэй заседани
дээрэ үгэ хэлэгшэ эхилэ. Сэрэгтэй про-
курор, юстициин полковник нүхэр Н. К.
Дунаевай гэмнэлтын үгэ хэлэгшэ һүү-
лээр, сүүдэй түрүүлгэһэ, юстициин гене-
рал-майор нүхэр А. Н. Мясников үмөрөл-
гын түлөөлагшадтэ, адвокатууд нүхэд
Коммоов, Казначеев ба Белов гэгшэдтэ
үгэ үгэнэн байгаа.
Сүүдлэгдэгшэдэй һүүлшнгээ үгэнүүдые
хэлэгшэ һүүлээр сүүд зүблөө хэжээ
зайлажа олоһон байна. Ингэжэ забларла-
га сонсохогодо.
(Сүүдэй заседани тухай мэдээсэл үр-
гэлжэлэл удаадахи номерто тунхаглагдаха
юм).

Декабриин 18-ай үлгөөнэй заседани
дээрэ үгэ хэлэгшэ эхилэ. Сэрэгтэй про-
курор, юстициин полковник нүхэр Н. К.
Дунаевай гэмнэлтын үгэ хэлэгшэ һүү-
лээр, сүүдэй түрүүлгэһэ, юстициин гене-
рал-майор нүхэр А. Н. Мясников үмөрөл-
гын түлөөлагшадтэ, адвокатууд нүхэд
Коммоов, Казначеев ба Белов гэгшэдтэ
үгэ үгэнэн байгаа.
Сүүдлэгдэгшэдэй һүүлшнгээ үгэнүүдые
хэлэгшэ һүүлээр сүүд зүблөө хэжээ
зайлажа олоһон байна. Ингэжэ забларла-
га сонсохогодо.
(Сүүдэй заседани тухай мэдээсэл үр-
гэлжэлэл удаадахи номерто тунхаглагдаха
юм).

